

Postavenie rozvojových krajín vo svetovom hospodárstve¹

Boris Baumgartner²

The Position of Developing Countries in the World Economy

Abstract

Developing countries create a very heterogeneous group. It includes most countries of world economy. The position of this group in the world economy has changed in recent years. In this group there are countries which belong to the greatest economies in the world. Some of them belong to the biggest exporters and importers in the world economy. Foreign direct investments are directed to developing countries in much larger scale than thirty years ago. These countries are the second biggest receiver of foreign direct investments. There are expectations that developing countries will grow much faster than developed countries in the following years.

Key words

Developing countries, investments, China

JEL Classification: F1, O1

Úvod

Rozvojové krajiny patria v rámci svetového hospodárstva k najpočetnejšej skupine, pokiaľ ide o počet krajín. Väčšina rozvojových krajín ako samostatných štátov má relatívne krátku históriu, keďže boli v minulosti vo veľkej miere začlenené do koloniálneho systému imperiálnych mocností. Samostatnosť začali získavať až po druhej svetovej vojne v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia. V začiatkoch boli na rovnakom stupni rozvoja a mali viaceré spoločné znaky. K základným charakteristikám, ktoré platili pre veľkú časť z nich, patrila napríklad ich koloniálna minulosť, nízka ekonomická úroveň a jednostranne orientovaná ekonomika, z čoho vyplýval ich monokultúrny zameraný export. Niektorým rozvojovým krajinám sa podarilo reštrukturalizovať svoje hospodárstva a dostať sa zo začarovaného kruhu chudoby. Týchto krajín je však v tejto skupine zatiaľ málo. Ostatné majú aj v súčasnosti nedostatočne rozvinutý priemysel a dopravnú infraštruktúru, čo spôsobuje ich malú konkurencieschopnosť na svetových trhoch. Rozvojové krajiny ako skupina však oproti minulosti zohrávajú v rámci svetového hospodárstva čoraz dôležitejšiu úlohu. V rámci heterogénnej skupiny, ktorou rozvojové krajiny sú, je niekoľko krajín, ktoré patria k najvyspelejším ekonomikám na svete. Tieto krajiny sa rozvíjajú už niekoľko desaťročí a svojou premyslenou hospodárskou politikou sa im podarilo dosiahnuť úroveň väčšiny rozvinutých krajín.

¹ VEGA č. 1/0391/13 *Význam tretích krajín pre strategické rozvojové zábery EÚ v pokrízovom období (s implikáciami pre slovenskú ekonomiku).*

² Ing. Boris Baumgartner, PhD.; Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava; E-mail: boris.baumgartner@euba.sk

1 Metodika práce

Cieľom príspevku je na základe vedeckých metód posúdiť meniace sa postavenie rozvojových krajín vo svetovom hospodárstve. Na dosiahnutie cieľa sa použijú viaceré vedecké metódy. Analýza sa využije pri vývoji podielu skupiny rozvojových krajín na HDP, pri vývoji podielu exportu a importu rozvojových krajín na svetovom obchode a jeho komoditnej štruktúry a vývoja PZI do tejto skupiny. Ďalej sa využije komparácia s ostatnými skupinami svetového hospodárstva a vybranými krajinami. Z čiastkových analýz sa v závere posúdi meniace sa postavenie rozvojových krajín vo svetovom hospodárstve.

2 Výsledky a diskusia

V priebehu päťdesiatych a šesťdesiatych rokov 20. storočia došlo k rozmachu národnooslobodzovacieho hnutia a v jeho dôsledku k rozpadu koloniálnej sústavy. Z bývalých kolónií, polokolónií a závislých území vznikli desiatky nových, politicky samostatných štátov, ktoré označujeme spoločným názvom rozvojové krajiny. Rozvojové krajiny tvoria veľmi heterogénnu skupinu. Môžeme však pre ne nájsť niektoré spoločné charakteristiky, ktoré platia pre väčšinu z nich. Profesor Vítázoslav Balhar uvádza pri rozvojových krajinách také charakteristiky, ako je ich závislosť od zahraničného kapitálu, minimálne využívanie vedecko-technického pokroku, nedostatočné predpoklady rastu produktivity v poľnohospodárstve, ale aj v iných výrobných sférach (Balhar, 1982). Paul R. Krugman pri rozvojových krajinách rozoznáva spoločné charakteristiky, ako je dlhá história rozsiahlych priamych zásahov vlády do hospodárstva, ktoré často zahŕňajú rôzne obmedzenia v oblasti medzinárodného obchodu, štátneho vlastníctva strategických podnikov a veľkého podielu verejných výdavkov na hrubom národnom produkte, vo veľkom počte krajín vláda nebola schopná zaplatiť za svoje výdavky a straty v štátnych podnikoch a súčasne vlády neboli schopné efektívne vyberať dane, kde jediné riešenie na splácanie dlhov videli vlády v tlačení nových peňazí, ktoré však rýchlo strácali hodnotu. To viedlo k vysokej miere inflácie – hyperinflácii (Krugman, Obstfeld & Melitz, 2012). Americký ekonóm Harvey Leibenstein zhrnul znaky rozvojových krajín do štyroch skupín – hospodárske znaky, demografické znaky, kultúrne a politické znaky a technologické znaky (Lisý a kol., 2003).

K rozvojovým krajinám zaradíme krajiny, ktoré zachytili vedecko-technický pokrok a v súčasnosti dokonca patria k jeho nositeľom. Na druhej strane však k nim patria aj štáty, ktoré majú nerozvinuté hospodárstvo, ktoré je stále závislé od vývozu produktov s veľmi nízkou pridanou hodnotou a ktoré sú produktom ťažobného priemyslu alebo poľnohospodárstva.

V tabuľke 1 je znázornené postavenie rozvojových krajín v rámci svetového hospodárstva podľa ich podielu HDP na svetovom HDP medzi rokmi 1971 až po rok 2013. Ako vidíme z tabuľky, ich podiel na svetovom HDP sa počas týchto rokov výrazne zmenil a ich podiel na svetovom HDP narástol z podielu 16,8 % v roku 1971 na 36,9 % v roku 2013. Kolísanie podielu rozvojových krajín na svetovom HDP bol ovplyvnený v sledovanom období viacerými faktormi, ako boli ropné šoky, menové a dlhové krízy, ktoré zasiahli rozvojové krajiny v 80. a 90. rokoch 20. storočia. Kontinuálny nárast po-

dielu rozvojových krajín na svetovom HDP od začiatku 90. rokov 20. storočia súvisí aj s bezprecedentným rastom HDP Číny, ktorá v tomto období rástla priemerne viac ako 10 % ročne.

Tab. 1 Podiel jednotlivých skupín krajín na celosvetovom HDP (v %)

Skupina	1971	1980	1990	2000	2013
Rozvinuté krajiny	70,4	69,9	78,7	77,2	59,2
Rozvojové krajiny	16,8	21,7	17,5	21,6	36,9
Tranzitívne ekonomiky	12,8	8,4	3,8	1,2	3,9

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96>

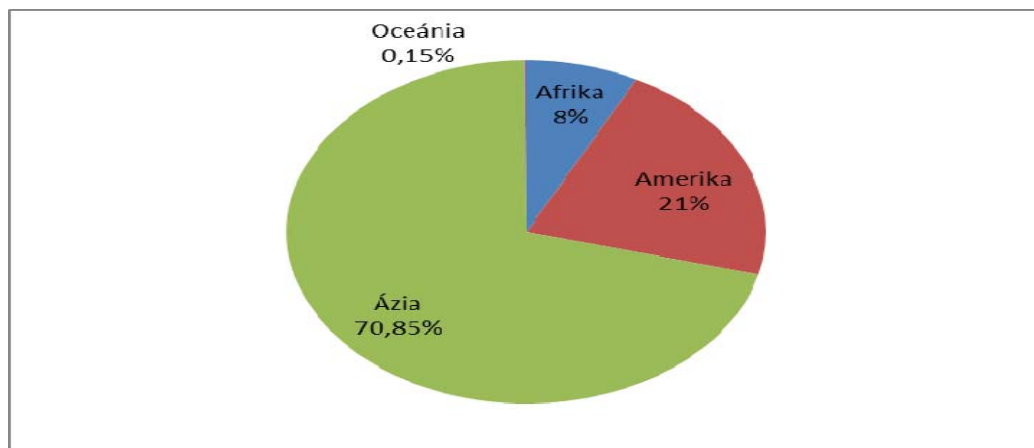
Podiel štyroch podskupín rozvojových krajín na svetovom HDP znázorňuje tabuľka 2. Z tabuľky je zrejmé, že najväčší nárast podielu na celosvetovom HDP v sledovanom období medzi rokmi 1971 až 2013 zaznamenala podskupina rozvojových krajín v regióne Ázia, a to z podielu 7,86 % v roku 1971 na 26,12 % v roku 2013. Tento trend bol spôsobený najmä rastom Číny, Indie a prvej vlny novoindustrializovaných krajín (Hongkong, Singapur, Taiwan a Južná Kórea).

Tab. 2 Podiel jednotlivých podskupín rozvojových krajín na celosvetovom HDP (v %)

Skupina	1971	1980	1990	2000	2013
Afrika	2,44	3,60	2,19	1,82	2,80
Amerika	5,50	6,57	5,16	6,65	7,88
Ázia	7,86	11,43	10,06	13,10	26,12
Oceánia	0,05	0,06	0,05	0,04	0,06

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96>

Graf 1 Podiel podskupín rozvojových krajín na celkovom HDP skupiny rozvojových krajín v roku 2013

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96>

Ak by sme porovnali tvorbu HDP rozvojových krajín podľa podskupín, tak najväčší podiel v rámci rozvojových krajín pripadá na rozvojové krajiny Ázie, a to až 70,85 %, a najmenej na krajiny Oceánie, len 0,15 %, tak ako je uvedené v grafe 1, pričom podiel na celkovom obyvateľstve v rozvojových krajinách je v Ázii 70,21 %, v Amerike 10,52 %, v Afrike 19,09 % a v Oceánii 0,18 % (UNCTADstat, 2015). Z uvedeného vyplýva, že na obyvateľa je zatiaľ najvýkonnejší pri tvorbe HDP región Ameriky a najmenej región Afriky.

Pokiaľ ide o celú tvorbu HDP rozvojových krajín, tak túto skupinu tvorí viac ako 160 krajín, ale tvorba HDP je sústredená len do niekoľkých z nich – vyše 57 % HDP skupiny tvorí len päť krajín, tak ako je to uvedené v tabuľke 3. Najväčší podiel na tvorbe HDP tejto skupiny má v súčasnosti druhé najväčšie hospodárstvo na svete – Čína.

Tab. 3 Podiel vybraných krajín na tvorbe HDP rozvojových krajín za rok 2013

Krajina	HDP v USD	Podiel na HDP rozvojových krajín (v %)
Čína	9 240 270 452 047	33,60
Brazília	2 245 673 032 354	8,16
India	1 876 797 199 133	6,82
Kórea	1 304 553 972 502	4,74
Mexiko	1 260 914 660 977	4,58

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov Svetovej banky. (2015). Dostupné na http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?order=wbapi_data_value_2013+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc

Problémom väčšiny rozvojových krajín v minulosti bolo nízke tempo rastu oproti ostatným regiónom. Rozvojové krajiny boli často zasiahnuté občianskymi vojnami, prírodnými katastrofami, ktoré pri nízkom rozvoji v krajinách znamenali veľké prekážky pre rozvoj do budúcnosti. V posledných rokoch sa však situácia začala meniť a z tabuľky 4 je zrejmé, že rozvojové krajiny rastú rýchlejším tempom ako svetové hospodárstvo a dokonca rastú oveľa rýchlejšie ako rozvinuté krajiny. Treba však zohľadniť fakt, že rozvinuté krajiny majú stále problémy s riešením dlhovej krízy a krajiny eurozóny stále nedoriedili vysoké zadlženia Grécka, čo sa nepriaznivo odráža na neistote, a teda aj na spomalenom raste v týchto krajinách.

Tab. 4 Vývoj rastu HDP v rokoch 2007 až 2013 (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Svet	3,98	1,46	-2,05	4,07	2,82	2,34	2,22
Rozvinuté krajiny	2,51	0,01	-3,69	2,60	1,52	1,33	1,18
Rozvojové krajiny	7,95	5,22	2,84	7,76	5,80	4,62	4,57
Afrika	6,14	5,53	2,57	4,88	0,85	5,35	4,15
Amerika	5,53	3,99	-1,56	5,77	4,33	2,99	2,49
Ázia	9,11	5,62	4,42	8,80	6,90	5,05	5,27
Oceánie	3,39	2,72	2,39	3,67	4,92	4,22	2,68

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=109>

Pre krízové obdobia sú rozvojové krajiny lepšie pripravené niesť dôsledky dosahov takéhoto obdobia a napríklad v roku 2009, keď bolo svetové hospodárstvo naplno zasiahnuté finančnou krízou, ktorá prerástla do hospodárskej krízy, rozvojové krajiny ako celok zaznamenali rast, aj keď tempo rastu sa v tomto krízovom roku spomalilo, pričom rozvinuté krajiny ako celok v roku 2009 zaznamenali prepád hospodárstva o 3,69 %. Pri sledovaní rozvojových krajín podľa regiónov vidíme, že najvyššie rasty sú stále zaznamenané v krajinách Ázie – v roku 2007 až 9,11 % a v roku 2010 8,80 %.

V tabuľke 5 je predpokladaný vývoj rastu celosvetového HDP a vybraných skupín krajín svetového hospodárstva. Aj v budúcnosti sa predpokladá najvyšší rast v krajinách Ázie, kde by mal rast dosiahnuť v rokoch 2015 – 2019 každoročne viac ako 6 %. Rozvinuté krajiny v sledovanom období podľa predikcie Medzinárodného menového fondu nebudú rásť ani v jednom roku o viac ako o 2,50 %.

Tab. 5 Predpokladaný vývoj rastu celosvetového HDP a vybraných skupín svetového hospodárstva v rokoch 2015 až 2019 (v %)

	2015	2016	2017	2018	2019
Svet	3,84	4,04	4,07	4,04	4,04
Rozvinuté krajiny	2,34	2,43	2,40	2,31	2,25
Rozvíjajúce sa trhy a rozvojové krajiny	4,95	5,19	5,23	5,22	5,23
Rozvíjajúca sa a rozvojová Ázia	6,26	6,51	6,45	6,36	6,31
Latinská Amerika a Karibik	2,22	2,84	3,10	3,19	3,25
Stredný východ a severná Afrika	3,84	4,45	4,37	4,42	4,50
Subsaharská Afrika	5,77	6,04	5,91	5,71	5,51

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov IMF. (2015). Dostupné na http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/weorept.aspx?sy=2012&ey=2019&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=001%2C110%2C200%2C505%2C205%2C406%2C603&s=NGDP_RPCH&rp=1&a=1&pr.x=51&pr.y=7

Pre rozvoj hospodárstva krajiny je dôležitá jej schopnosť zapojiť sa do medzinárodnej del'by práce. Schopnosť konkurovať svojou produkciou na svetových trhoch umožňuje získať prostriedky na ďalší rozvoj ekonomiky a konkurencieschopnosť krajiny môže prilákať priame zahraničné investície, ktoré hľadajú najvhodnejšie prostredie na ich zhodnotenie. K ukazovateľom úspechu krajiny alebo skupiny krajín môže patriť rast alebo pokles týchto krajín na svetovom exporte a importe za dlhšie sledované obdobie.

Tab. 6 Vývoj podielu jednotlivých skupín krajín na svetovom exporte medzi rokmi 1971 – 2013 (v %)

Skupina	1971	1980	1990	2000	2013
Rozvinuté krajiny	78,23	66,18	72,50	65,70	50,90
Rozvojové krajiny	19,36	29,65	24,12	31,91	44,81
Afrika	4,90	5,92	3,00	2,29	3,20
Amerika	4,83	5,44	4,17	5,70	5,93
Ázia	9,46	18,17	16,87	23,84	35,63
Oceánia	0,18	0,11	0,08	0,08	0,05

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=101>

V tabuľke číslo 6 je sledovaný vývoj podielu vybraných skupín krajín na svetovom exporte. V sledovanom období vidíme výrazný nárast podielu rozvojových krajín na svetovom exporte, a to z 19,36 % v roku 1971 na 44,81 % v roku 2013. Pri sledovaní jednotlivých regiónov rozvojových krajín vidíme, že najúspešnejším regiónom je Ázia.

Pokiaľ ide o najdôležitejších exportérov medzi rozvojovými krajinami, štyria najväčší exportéri sú z regiónu Ázie, tak ako je to uvedené v tabuľke 7. Podiel Číny na svetovom exporte narástol z podielu menej ako 2 % v polovici osemdesiatych rokov 20. storočia na viac ako 11 % v roku 2013 (IMF, 2015).

Tab. 7 Najväčší exportéri v skupine rozvojových krajín za rok 2013

Poradie	Krajina	Hodnota v mld. USD	Podiel na svetovom exporte v %
1.	Čína	2 209	11,7
2.	Kórea	560	3,0
3.	Hongkong	536	2,8
4.	Singapur	410	2,2
5.	Mexiko	380	2,0

Zdroj: International Trade Statistics. (2014). Dostupné na http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm

Päť najväčších exportérov v skupine rozvojových krajín sa na celkovom exporte skupiny podieľa skoro 50 %, kde najväčší exportér – Čína – sa podieľa na exporte skupiny viac ako jednou štvrtinou, tak ako je to uvedené v tabuľke 8. Na porovnanie najväčší exportér z Afriky, Nigéria, sa na celkovom exporte skupiny rozvojových krajín podieľa len 1,22 % (WTO, 2014).

Tab. 8 Najväčší exportéri v skupine rozvojových krajín za rok 2013 a ich podiel na exporte rozvojových krajín

Poradie	Krajina	Hodnota v mld. USD	Podiel na celkovom exporte RK v %
1.	Čína	2 209	26,20
2.	Kórea	560	6,64
3.	Hongkong	536	6,36
4.	Singapur	410	4,86
5.	Mexiko	380	4,51

Zdroj: International Trade Statistics. (2014). Dostupné na http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm

Pokiaľ ide o podiel skupiny rozvojových krajín na svetovom importe, tak v sledovanom období medzi rokmi 1971 a 2013 rozvojové krajiny zaznamenali nárast na svetovom importe z 18,76 % v roku 1971 na 42,46 % v roku 2013, tak ako je uvedené v tabuľke 9. Jedným z dôvodov nárastu podielu rozvojových krajín na celkovom importe je otvorenie sa priamym zahraničným investíciám vo väčšine rozvojových krajín a tým aj nárastom dovozu technológií s vyššou hodnotou.

Tab. 9 Vývoj podielu jednotlivých skupín krajín na svetovom importe medzi rokmi 1971 – 2013 (v %)

Skupina	1971	1980	1990	2000	2013
Rozvinuté krajiny	76,95	71,97	74,00	69,80	54,25
Rozvojové krajiny	18,76	24,03	22,12	28,82	42,46
Afrika	4,54	4,61	1,95	1,95	3,34
Amerika	5,57	5,92	3,46	5,84	6,20
Ázia	8,36	13,33	15,89	20,93	32,83
Oceánia	0,29	0,17	0,14	0,09	0,09

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTADstat. (2015). Dostupné na <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=101>

K najväčším importérom v rámci skupiny rozvojových krajín patria až na Indiu rovnaké krajiny, ako sú najväčší exportéri, tak ako je to uvedené v tabuľke 10.

Tab. 10 Najväčší importéri v skupine rozvojových krajín za rok 2013

Poradie	Krajina	Hodnota v mld. USD	Podiel na svetovom exporte v %
1.	Čína	1 950	10,3
2.	Hongkong	622	3,3
3.	Kórea	516	2,7
4.	India	466	2,5
5.	Mexiko	391	2,1

Zdroj: International Trade Statistics. (2014). Dostupné na http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm

Najväčším importérom v rámci skupiny rozvojových krajín je Čína, ktorá sa na celkovom importe skupiny podieľa skoro jednou štvrtinou. Ostatní najväčší importéri sú až na Mexiko všetko krajiny z Ázie, tak ako to vidíme uvedené v tabuľke 11.

Tab. 11 Najväčší importéri v skupine rozvojových krajín za rok 2013 a ich podiel na importe rozvojových krajín

Poradie	Krajina	Hodnota v mld. USD	Podiel na celkovom importe RK v %
1.	Čína	1 950	24,43
2.	Hongkong	622	7,79
3.	Kórea	516	6,47
4.	India	466	5,84
5.	Mexiko	391	4,90

Zdroj: International Trade Statistics, 2014. Dostupné na: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm

Okrem podielu na svetovom exporte a importe je dôležité sledovať aj výrobky, ktoré rozvojové krajiny dodávajú na svetové trhy. Komoditná štruktúra exportu jednotlivých regiónov rozvojových krajín je uvedená v tabuľke 12. Z uvedenej štruktúry je zrejmé, že región Ázie dodáva na svetové trhy výrobky s vyššou pridanou hodnotou v porovnaní s ostatnými regiónmi rozvojových krajín a podiel priemyselných výrobkov na celkovom exporte krajín Ázie dosahuje až 79,1 %. Ostatné regióny rozvojových kra-

jín majú stále v komoditnej štruktúre exportu zastúpené veľkým podielom výrobky s nižšou pridanou hodnotou – palivá a poľnohospodárske výrobky.

Tab. 12 Podiel vybraných komodít na celkovom exporte jednotlivých regiónov za rok 2013 (v %)

	Ázia	Afrika	Stredný východ	Južná a Stredná Amerika
Poľnohospodárske výrobky	6,7	10,3	2,5	29,5
Palivá	8,4	56,9	63,4	24,6
Priemyselné výrobky	79,1	18,5	20,5	26,4

Zdroj: International Trade Statistics. (2014). Dostupné na http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm

Na rozvoj ekonomiky je výhodné prilákať priame zahraničné investície. Zahraniční investori hľadajú možnosti čo najlepšieho zhodnotenia svojich prostriedkov. Keďže rozvojové krajiny nie sú schopné akumulovať dostatok voľného kapitálu v rámci svojho hospodárstva, potrebujú kapitál získať zo zahraničia. Najvýhodnejšie je získať kapitál formou priamej zahraničnej investície, ktorá je dlhodobá a môže okrem kapitálu prinesť do krajiny aj nové technológie, know-how, manažérske zručnosti riadiacich pracovníkov a zároveň môže prilákať do krajiny aj subdodávateľov hlavnej priamej zahraničnej investície.

Tab. 13 Podiel jednotlivých skupín krajín na príleve priamych zahraničných investícií v období rokov 1990 – 2013 (v %)

	1990	2000	2010	2013
Rozvinuté krajiny	83,1	80,7	49,5	39,0
Rozvojové krajiny	16,9	18,8	45,6	53,6
Afrika	1,4	0,7	3,3	3,9
Ázia	11,0	11,2	28,8	29,4
Latinská Amerika a Karibik	4,3	6,9	13,3	20,1
Oceánia	0,2	0,0	0,2	0,2

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD. (2014). *World Investment Report 2014*. Dostupné na <http://unctad.org/en/pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

V minulosti si rozvojové krajiny v čase vysokých cien komodít, ktoré vyvážali na svetové trhy, požičiavali financie od vyspelých krajín. V čase recesie a poklesu cien komodít však mali vážne problémy so splatením dlhov a často sa dostali do vážnych ekonomických problémov. Ako bolo uvedené, oveľa vhodnejšie je získať zdroje zo zahraničia formou priamej zahraničnej investície, ktorá prinesie aj manažérske zručnosti a nové technológie (Baláž a kol., 2010). Viaceré rozvojové krajiny preto začali vytvárať vhodné podmienky na prílev priamych zahraničných investícií, čo sa prejavilo aj veľkým nárastom podielu rozvojových krajín na príleve priamych zahraničných investícií. V tabuľke 13 je uvedený vývoj podielu jednotlivých skupín krajín na príleve priamych zahraničných investícií v období rokov 1990 až 2013. V sledovanom období vidieť značný nárast priamych zahraničných investícií do rozvojových krajín na úkor rozvinutých krajín. V roku 1990 do rozvojových krajín prišlo len 16,9 % priamych zahraničných

investícií. V roku 2013 to už bolo 53,6 % všetkých priamych zahraničných investícií, čo bolo o 14,6 % viac ako do rozvinutých krajín. Najväčšia časť priamych zahraničných investícií smeruje v rámci skupiny rozvojových krajín do Ázie.

V tabuľke 14 je uvedený podiel najväčších príjemcov priamych zahraničných investícií v rámci skupiny rozvojových krajín na celkovom príleve do tejto skupiny. Piaty najväčší príjemcovia sa na príleve priamych zahraničných investícií podieľajú až 47 %, kde najväčším príjemcom je Čína s podielom až 15,9 %. Čína je dlhodobo najväčším príjemcom priamych zahraničných investícií z rozvojových krajín (UNCTAD, 2014).

Prilákatie čo najväčšieho množstva priamych zahraničných investícií bolo jedným z pilierov rozvojovej stratégie Číny, čo bolo spojené s budovaním infraštruktúry, modernizáciou administratívy a so zvyšovaním vzdelania pracovníkov. V roku 1980 sa Čína podieľala na celosvetovom príleve priamych zahraničných investícií len 1 % (Baláž, Szökeová & Zábajník, 2012). Za rok 2014 tento podiel narástol na 10 % (UNCTAD, 2015).

Z analyzovaných údajov je zrejmé, že priame zahraničné investície v rámci rozvojových krajín smerujú len do menšieho počtu krajín, pričom ostatné rozvojové krajiny musia zdroje financovania svojho rozvoja hľadať hlavne cez úvery, čo môže mať nepriaznivý dosah na ich zadlženosť.

Tab. 14 Rozvojové krajiny s najvyšším prílevom priamych zahraničných investícií za rok 2013

Poradie	Krajina	Hodnota v mld. USD	Podiel na celkových PZI do RK v %
1.	Čína	124	15,9
2.	Hongkong	77	9,9
3.	Brazília	64	8,2
4.	Singapur	64	8,2
5.	Mexiko	38	4,9

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov UNCTAD. (2014). *World Investment Report 2014*. Dostupné na <http://unctad.org/en/pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>

Záver

Postavenie rozvojových krajín vo svetovom hospodárstve sa za posledné desaťročia začalo výrazne meniť. Rozvojové krajiny boli v začiatkoch svojej existencie na rovnakom stupni vývoja. V súčasnosti sa v tejto skupine nachádzajú krajiny, ktoré patria k najväčším hospodárstvám na svete, k najväčším exportérom a importérom a niektoré z nich patria aj k najpríťažlivejším krajinám, pokiaľ ide o prílev priamych zahraničných investícií.

Podiel rozvojových krajín na svetovom HDP narástol od sedemdesiatych rokov zo 16,8 % na 36,9 %. Aj keď tento podiel výrazne narástol, tvorba HDP je v rámci tejto početnej skupiny koncentrovaná len na niekoľko ekonomík, pričom Čína tvorí tretinu HDP rozvojových krajín. Pozitívnu správou pre rozvojové krajiny sú prognózy rastu ich HDP, kde rast HDP skupiny by mal byť vyšší, ako je rast svetového hospodárstva.

Rozvojové krajiny od sedemdesiatych rokov 20. storočia značne zvýšili svoj podiel na svetovom exporte a importe. V sledovanom období od sedemdesiatych rokov doteraz narástol ich podiel z približne 19 % asi na 45 % v roku 2013. Najväčším exportérom v rámci skupiny rozvojových krajín, ale aj celosvetovo je už viacero rokov za sebou Čína.

Veľmi pozitívnym ukazovateľom pre rozvojové krajiny je vývoj ich podielu na príleve priamych zahraničných investícií. V sledovanom období od deväťdesiatych rokov narástol ich podiel zo 16,9 % na 53,6 %. Čína bola v roku 2013 celosvetovo na druhom mieste v príleve priamych zahraničných investícií a v roku 2014 sa dostala na prvé miesto.

Rozvojové krajiny v priebehu niekoľkých desaťročí výrazne zvýšili svoj podiel vo viacerých ukazovateľoch v rámci svetového hospodárstva. Problémom ostáva, že jednotlivé regióny rozvojových krajín dosahujú veľmi rozdielne výsledky. Najúspešnejším regiónom je Ázia, kde viaceré krajiny reštrukturalizovali svoje hospodárstvo a v súčasnosti patria k najkonkurencieschopnejším exportérom. Komoditná štruktúra ich exportu je porovnateľná s komoditnou štruktúrou exportu rozvinutých trhových hospodárstiev. Súčasne sú tieto krajiny často veľmi prítiažlivé pri umiestňovaní priamych zahraničných investícií. Ostatné regióny sú stále vo veľkej miere závislé od vývozu primárnych komodít, čo spôsobuje problémy pri fluktuácii ich cien na svetových trhoch.

Podiel rozvojových krajín ako celku na viacerých ukazovateľoch bude v blízkej budúcnosti rásť, čo bude súvisieť stále s rýchlym rozvojom krajín Ázie. Do budúcnosti by bolo vhodné, aby aj ostatné regióny naštartovali svoj rozvoj a podieľali sa v čoraz väčšej miere na úspechu skupiny rozvojových krajín.

Zoznam bibliografických odkazov

- Baláž, P. a kol. (2010). *Medzinárodné podnikanie. Na vlně globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. Bratislava: Sprint dva.
- Baláž, P., Szökeová, S., & Zábojník, S. (2012). *Čínska ekonomika – nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva*. Bratislava: Sprint dva.
- Balhar, V. (1982). *Súčasnosť a perspektívy rozvojových krajín*. Bratislava: Nakladateľstvo Pravda.
- IMF. (2015). *The Development of China's Export Performance*. Dostupné 3.7.2015 na <https://www.imf.org/external/np/speeches/2006/030706.htm>
- Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, J. M. (2012). *International Economics. Theory and Policy. Ninth Edition*. Boston: Pearson Education, Inc.
- Lisý, J. a kol. (2003). *Dejiny ekonomických teórií*. Bratislava: IURA EDITION.
- UNCTAD. (2014). *World Investment Report 2014, overview*. Geneva: United Nations.
- UNCTAD. (2015). *Global Investment Trend Monitor*. Dostupné 4.7.2015 na http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2015d1_en.pdf
- UNCTADstat. (2015). *UNCTADstat*. Dostupné 3.7.2015 na <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>

WTO (2014). *International Trade Statistics* Dostupné 7.5.2015 na
http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2014_e/its14_toc_e.htm